

СА БЛАГОСЛОВОМ
ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА
Г.Г. ФОТИЈА
ЕПИСКОПА ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКОГ

Наслов изворника:

Archibishop Anthony (Medvedev) of San Francisco
“The Young Elder, biography of the blessed”

превод с енглеској:

*сестринство манастира
Светог Василија Острошког - Бијељина*

Архиепископ Сан Франциска
Антоније (Медведев)

МЛАДИ СТАРАЦ

Преподобни Амвросије Нови-Миљковски

+++

др Ксенија Кончаревић
ОПТИНСКИ СТАРЦИ

СИНАЈ

Бијељина
2022.

др Ксенија Кончаревић

РУСКО МОНАШТВО У ЕГЗИЛУ

Революционарни преврат 1917. године имао је изузетно тешке последице по Руску православну цркву, тај вековни бедем духовних и националних идеала руског народа. Најновији статистички подаци, до којих се дошло након отварања државних архива за јавност током 90-их година, показују да је од бољшевика срушено 25-30.000 православних цркава и богомоља и око 500 манастира, док је број ликвидираних верских објеката Руске православне цркве - затворених или претворених у објекте друге намене - био далеко већи. Тако, само 1921. ликвидирана су 722 манастира, а на крају „безбожне петолетке“, чији је један од задатака био да „све цркве буду ликвидиране“, 1938. године, било је затворено 95% од укупног броја сакралних објеката по попису из 20-их година. Подаци о ликвидацији свештенства, монаштва и верног народа још су поразнији. Само у прве две године револуционарног терора, побијено је 320.000 свештенослужитеља. Већ до почетка 1919. убијено је 18 архијереја, да би до 1941. „нестало без трага“ 205 владика.

У таквим околностима, посебно ако се имају на уму још и вихор грађанског рата, незапамћена економска беда, гушење слободне мисли и административно-политички хаос, није чудо што су се милиони Руса, а међу њима и десетине хиљада свештених лица, нашли у егзилу. Апсолутну већину руских емиграната чинили су припадници Руске православне цркве - клирици и лаикат. Митрополит Сергије (Страгородски) у преписци са патријархом српским Варнавом (Росићем) назива постреволуционарни талас избеглица духовном, а не политичком емиграцијом, што показује да је за њега револуција представљала пре свега духовну катаклизму, као што је и комунизам доживљавао као својеврсну секуларну религију. Тој „духовној емиграцији“ пало је у део ширење Православља руског стила и руског искуства по читавом свету. Епископ Јован Шангајски овако оцењује њену мисионарску улогу: „Руско расејање упознало је са Православљем све крајеве света, јер су руске избегличке масе (највећим делом и несвесно) постале његови проповедници“. Наравно, иако нису тежили изолационизму и самодовољности, припадници руске дијаспоре су, кроз деловање Цркве, чували своју духовну самобитност и националне традиције. У том смислу, архиепископ западноевропски (Константинопољске јурисдикције) Сергије (Коновалов) наглашава: „На-

ше духовне везе са отаџбином никада нису прекидане, нити би се оне могле прекинути. На сваком богослужењу, како је свима добро познато, узносе се молитве за многострадалну домовину нашу, земљу руску, за њена верна чада у отаџбини и расејању“.

СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА НЕМА

Једну од најсветлијих страница деловања руске дијаспоре у српској и југословенској култури XX века исписала су руска свештена лица - архијереји, свештеници, монаси, пребегли на тле Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Прецизних статистичких података о њиховом броју нема, вероватно не само због чињенице да су се многи од њих на нашим просторима затекли само у транзиту, него још више због чињенице да се нису морали пријављивати државним органима ради постављења на службу, а да су у окриљу Цркве стављани на располагање већем броју епархија, без вођења јединствене и централизоване евиденције о њиховом намештењу. М. Јовановић, према подацима статистичког одељења Државне комисије за прихват руских избеглица, изведеним на узорку од 24342 избеглице, наводи да је 1919-20. регистровано 84 (0,48% од овог узорка) лица запослених у окриљу Цркве, и 55 (0,24%) оних који желе да се запосле у овој сфери (податак

МЛАДИ СТАРАЦ

Прво поглавље

ЖИВОТ ПРЕ ОДЛАСКА У ОПТИНУ

Житије двојице подвижника које је лично познавао, свети праведни Макарије почиње речима: «Никакав сам ја монах браћо, али сам видео монахе.» Ако је овај велики отац налазио утеху у таквим сећањима, како да се не радујем када ја, бедни и само прерушен у монаха, треба да говорим о баћушки Амвросију. Виђао сам га, слушао, најсрећније дане живота сам провео под његовим окриљем и примио сам монашки постриг из његових часних руку.

Обраћали смо му се, и још увек то чинимо, речју «баћушка». То је света реч, која обухвата значење и оца и аве. Тако су ословљавали и светог Серафима, али и незаборавне велике оптинске старце Амвросија, Нектарија и друге. Та чудесна реч - баћушка - оживљава успомену на архимандрита Амвросија Миљковског.

Баћушка је имао обичај да цитира речи (не знам чије), да је «монаштво барометар живота у Цркви». Имајући то на уму, видећемо како се кроз монаштво појединих националних православних цркава најбоље може сагледати како живе Њена чада и којим духом дишу.

Баћушка је канонски припадао српском клиру и волео је Србију, која му је пружила уточиште у време Револуције. Отац Амвросије је рођен у Пензи у свештеничкој породици. На његово духовно узрастање највише су утицали оптински старци и пријатељство са архиепископом Антонијем (Храповицким).

Житије оца Амвросија за нас представља казальку на барометру која описује живот Руске Цркве. Баћушка је познавао тајне подвижнике поробљене Русије и био је живи доказ присутности древног духа Антонија и Теодосија Печерског, Сергија Радоњешког, Нила Сорског и оптинских стараца.

Баћушка је рођен у селу Говорово у Саранској губернији, која је била под управом Пензе, првог јануара 1894. године, на празник светог Василија Великог, великог светилника Цркве и учитеља монаха. У то време је баћушкин деда, отац Симеон Курганов, још увек био активан свештеник. Његов отац, поштовани Зинов Курганов, служио је у Говорову. Није сачувано баш много података о баћушкином детињству и младости. Познато је да је отац Зинов био обични сеоски свештеник, како кажу, помало модеран, те није много ценио монаштво, изузимајући Оптину, као што ћемо то касније видети. Баћушкина мајка, Љубова, се рано упокојила и он је се мало сећао. Не зна се тачно колико је браће и сестара имао баћушка, само је

познато да је имао једног брата. На светом крштењу, баћушка је добио равноапостолно име кнеза Владимира.

Не бих вам знао више ништа рећи о детињству Владимира Курганова, да није чудесне приче о баћушки коју ћу вам дословце препричати.

Пред саму смрт, баћушка је у посебном стању надахнутости и победе над земаљским патњама, светлога лица, позивао једног по једног брата на краћи разговор. Том приликом је баћушка открио делић своје душе, што из своје велике скромности, никада раније није чинио. Тај делић ми је био довољан. Позвавши ме, баћушка је почео:

«Дошло је моје време, Антоније.»

«Нека би дао Бог да се опоравите и поживите, баћушка», одговорио сам истовремено са болом и радошћу, јер у току последњег месеца нисам могао често с њим да разговарам.

«Не», рекао је, «тачно је да би било лепо поживети још мало. Примео сам схиму и могао бих да се посветим молитви. Међутим, нека ме Господ узме ... желео бих само да уздахнем и да одем. Мислим да ће ме Он узети себи. Изгледа да ће ме примити», рекао је.

Изгледа да сам начинио некакав покрет, па ми је строго заповедио: «Чекај», и наставио је, иако му је било тешко да говори.